

A fiatal zene fesztiválja

Tavaly a Csíkszeredán megrendezett *Fiatal zene fesztiválja* kapcsán azt firtattam, hogy mi is a folk? Megtehettem, hiszen azon a fesztiválon valóban a tágabb értelemben vett folk képviselői jelentek meg. Utólag ezt most azzal magyaráznám, hogy a rádióban, a tévében és a sajtóban ismertetett felhívás nem volt elég egyértelmű, a „fiatal zene” meghatározatlan fogalmát mindenki úgy közelíthette meg, ahogyan akarta.

Nemrég meghívottként részt vettem a Zeneszerző Szövetség egyik ülésén, amelyen szóba került a „fiatal zene” elnevezés. Többen elmondták: ez a kifejezés tulajdonképpen a lapokban merült fel, továbbra is csak az újságírók használják, a köznap nyelvben sem honosodott meg, értelme máig sem világos. A kifejezést így, ahogyan van, legalább háromféleképpen értelmezhetjük:

- 1.) az a zene, amelyet a fiatal közönség szeret;
- 2.) fiatal szerzők zenéje;
- 3.) az a zene, amely kifejezi a fiatalok érzés- és gondolatvilágát, amelynek előadasmódja friss, fiatalos.

Én ehhez hozzáfűznék egy negyedik értelmezést: „fiatal zene” azt is jelentheti, hogy *új zene*, új stílus, új irányzat.

Ha jól meggondoljuk, mindahány értelmezésvariáció parttalan. Vegyük az első pontot: fiatal az a zene, amelyet a fiatal közönség szeret. Nos, akkor ebbe a kategóriába beletartozik a popzenétől Mozartig, a népdaltól a jazzig minden. Mert a fiatalok általában szeretik a zenét, és általában szeretik a zenét. A filharmóniák bérletesinek többsége éppúgy a fiatalok közül kerül ki, mint a pop- vagy a népzenehangversenyek közönsége.

Menjünk tovább: mit jelenthet az, hogy fiatal szerzők zenéje? Bárki előtt világos, hogy a szerző életkora önmagában sem a mondanivalót, sem a műfajt, formát vagy stílust meg nem szabja.

A harmadik lehetséges értelmezés szerint: az a zene, amely kifejezi a fiatalok érzés- és gondolatvilágát, melynek előadasmódja friss és fiatalos. Itt álljunk meg egy percre, azt hiszem, ez a lényeg, fontosabb annál is, hogy merőben új legyen az a zene. Mert hiába vetette papírra ifjú zeneszerző azt a művet, és hiába modern a stílusa, ha semmi köze ahhoz, ami a mai ifjúságot foglalkoztatja, ha nem számukra érthetően fejezi ki magát, nem olyan nyelven szól, amelyet megértenek a fiatalok, és nem arról, ami őket érdekli –, akkor az a fiatal zeneszerző nem ír „fiatal zenét”.

De hát tulajdonképpen minek is ragaszkodnánk minden áron az újságírói műszavakhoz? Erre a bevezetőre csak azért volt szükség, mert a Hargita megyei KISZ-bizottság ezt az elnevezést adta évenként ismétlődő rendezvényének.

Megismételném tehát, amit a leglényegesebbnek tartok: ha már „fiatal zenéről” van szó, a fontos az, hogy az legyen csakugyan fiatalos, legyen valóban a fiataloké, fejezze ki őket, szóljon hozzájuk, az ő nyelvükön. Ezért örültem, amikor kiderült, hogy az idei fesztiválra *popzenét* és *táncházmuзикát* játszó együttesek is jelentkeztek.

Hadd emeljem ki ezúttal az utóbbit, a táncházmuzsikát, vagy ha úgy tetszik, beszéljünk egy kicsit a táncházmozgalomról. Egy táncművészetről, táncchagyományról szóló Martin György-tanulmányban olvastam a következőket: „Az erdélyi táncművészet őrzése ma a legelőbb formában a Kelet-Európára s benne a Kárpát-medencére összefoglalólag jellemző vonásokat. Ez egyben azt is jelenti, hogy a legfontosabb élő forrásanyagot nyújtja az európai táncművészeti történet egyik fejezetéhez. A reneszánsz táncművészet megtermékenyítő hatása itt maradt fenn legépebb s egyben sajátosan aszimilált formájában. A paraszti táncművészet lehetőségein belül a legmagasabb fokra jutott anélkül, hogy leglényegesebb – az individuális műfajokra jellemző – jegyeit elvesztette volna.”¹⁵

Ugyanez érvényes az erdélyi táncművészet zenéjére is. Ezeket a táncokat és a hozzájuk tartozó zenét (elsősorban Székéről és a Mezőségről) még élő formájukban fel lehetett gyűjteni, és ami ritkán fordult elő: éppen megőrzött, teljes ciklus, táncrend állt a folklórkutatók rendelkezésére. És amikor eredetileg folkegyüttesnek összeállt városi, főként értelmiségi fiatalok játszani kezdték ezt a muzsikát, nem várt dolog történt: a beatzenén nevelkedett ifjú közönség kitörő lelkesedéssel állt melléjük, mert ugyanolyan elementáris hatásokat fedezett fel az ősi népzeneben, mint korábban a beatben.

Innen már csak egy lépés volt hátra a népi közösségi szórakozási forma, a *táncház* felelevenítéséig, ahol meg is lehet tanulni ezeket a táncokat.

A folklórkutatók, népzene-tudósok csak a felkutatott anyag *megőrzésére* vállalkozhattak. A népi együttesek részére az ősi társas táncok és azok zenéje csak kiindulási alapot szolgáltatott egy-egy *feldolgozáshoz*. Most viszont – először – lehetővé vált, hogy ezek a táncok és a hozzájuk tartozó zene romlatlan, eredeti formában, eredeti funkciójuk szerint *ismét élni kezdjenek!*

Persze, ujjongani még nincs okunk, mert korántsem szaporodtak el gombamódra a táncházak, egyelőre csak néhány van belőlük: Csíkszeredán, Kolozsváron, Széken. És előfordul, hogy a kultúrház vezetői – furcsa módon – értetlenül fogadják a kezdeményezést és inkább a *disco* mellett döntenek. A vizsgálatos csak az, hogy néhány éve ugyanilyen felemás érzelmekkel fogadták be az első lemezklubokat is.

De térjünk vissza a csíkszeredai fesztiválra: a zsűri – igen helyesen – nem tüntette ki külön egyik táncházegyüttest sem, annak a megfontolásnak az alapján, hogy ez a muzsika legfeljebb a közönség tapsaiért folyó békés versengés tárgya lehet; ha megrendeznek majd, idővel, egy *táncházmuzsika fesztivált*, ott végképp nem lesz szükség zsűrire és díjakra, akár a jazzfesztiválokon.

A *Barozda*, a *Bodzafa* és a *Harmat* együttes, valamint *Sepsi Dezső bandája* közösen kapták meg a *Művelődés* különdíját és a Hargita megyei KISZ-bizottság által felajánlott tíznapos folklórgyűjtő kirándulást, amelyhez szállást és szállítóeszközök biztosítanak számukra. Ennyit a táncházmuzsikáról.

A folkmuzsika értékes alfaja marad a versek megzenésítése; ez a sanzon mai változata. *Csutak István*, a temesvári műegyetem hallgatója eddigi sikereit főleg ebben

15 Lásd Martin György: *Az európai táncművészet és a táncchagyomány*. In: Sípall, dobbal, 1974/3.

a műfajban aratta (*József Attila: Medvetánc* – megjelent a *Zenés Karaván* c. nagylemezen; *Fábián Sándor: Homo Felix, Ion Brad: Óda* – és más versekre szerzett zenéjével). Az egyetlen kiosztott szerzői díjat ő kapta *Farkas Árpád Avaron* című versére írott zenéjéért.

A három előadói díj megoszlása: I. díj – csíkszeredai *Folk Group 5*; II. díj: *Constantin Rozália* (Marosvásárhely); III. díj *Atris* együttes (Brassó). A *Folk Group 5* fiatalos, lendületes fellépésével, *Constantin Rozália* és az *Atris* együttes tiszta, kulturált előadómóddal érdemelte meg a kitüntetést.

Összegezzük néhány szóban ennek a nagyon fiatal – mindössze két éves – rendezvénynek az ideai tanulságait:

1.) Kialakultak műfaji körvonalai: *pop, folk, táncmuzsika*. Reméljük, jövőre ez már a versenyfelhívásban is világosan benne lesz.

2.) Kezdi kinőni szervezési gyermekbetegségeit.

3.) Az idén csaknem harminc megye küldte el képviselőit; a növekvő népszerűségnek örvideni lehet, de valahogy az volt az érzésünk: most már itt az ideje, hogy a színvonal emelésének a lehetőségeit is fontolóra vegyék.

Sok sikert jövőre!

Boros Zoltán

(Művelődés 1978/1. 29–31.)

Korunk Galéria

Szombaton délben fél 1 órakor Kasza Anna (Csíkszentkirály) rongyszőnyegeiből és Török István (Vista) kőfaragásaiból nyílik kiállítás a Korunk szerkesztőségében. Bevezetőt mond Szentimrei Judit. Héjja Sándor Nagy László verseket olvas fel. A Kolozsvári Táncház Ördögsekér együttese (Sepsi Dezső, Sinkó András és Könczei Árpád) Kis-Küküllő menti népzeneét játszik. (Igazság, 1978/28. 2. – 1978. február 3., péntek)

A Korunk Galéria februári műsorából:

Február 4.: Kasza Anna (Csíkszentkirály) rongyszőnyegei és Török István (Vista) kőfaragásai. – A megnyitón Szentimrei Judit bevezetője után Bors Ilona, a kolozsvári Állami Filharmónia tagja csíki népdalokat énekelt, Héjja Sándor, a kolozsvári Állami Magyar Színház művésze Nagy László-verseket olvasott fel, majd a Kolozsvári Táncház Ördögsekér együttese (Sepsi Dezső, Sinkó András és Könczei Árpád) játszott Kis-Küküllő menti népzeneét. (Korunk, 1978/2.)